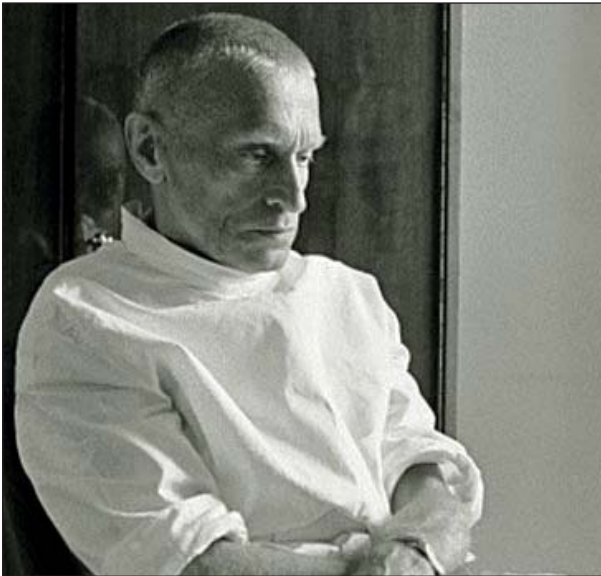

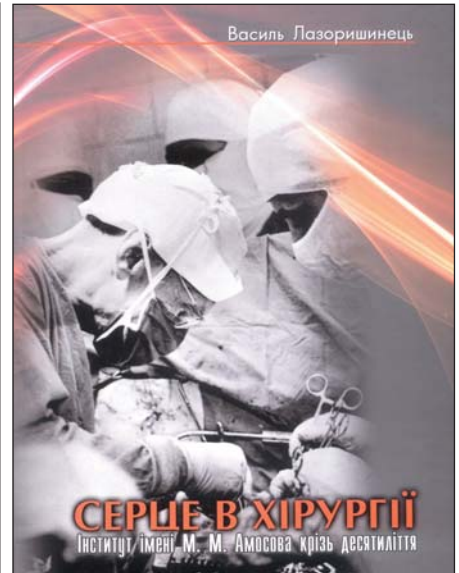
РЕДКОЛЕГІЯ ЖУРНАЛУ «СВІТОГЛЯД» РОЗПОЧИНАЄ СЕРІЮ СТАТЕЙ ПРО
ТИХ, ХТО ПРОСЛАВИВ НАШУ КРАЇНУ ТА ВЖЕ ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ

МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ АМОСОВ

Щоб пізнати людину
потрібна гіпотеза:
за якими ознаками оцінювати?
Не хочеться робити
науковій відступити.
Скажу лише найголовніше.
Це – три компоненти буття.
По-перше, Час сам по собі:
бін неперервний, але нерівномірний.
По-друге, це Зовнішній світ:
найбільший – людство,
менший – країна,
а далі – оточення: робота, побут,
сім'я, люди.
В кожному зі світів – події у часі.
А це – Людина:
Я сам по собі, мій розум,
почуття, характер, вчинки, дії.
Минуле життя є
взаємодією всього цього.
На цьому зупинюсь.
Поки що.
Попереду ще чекають
Розум, Істина,
Краса, Добро та Зло, Бог, Душа.
Без них неможливо знайти
точки опори для розуміння життя.

Амосов

Ім'я *М.М. Амосова* – видатного кардіохірурга, засновника багатьох напрямів серцево-судинної хірургії та біокібернетики, унікального трудівника на службі порятунку людей стало в Україні символом перемоги людини над собою та обставинами тогочасного життя, вірності служіння своєму покликанню. Іменем Амосова названо славний Національний інститут серцево-судинної хірургії НАМН України, історія створення якого розпочалася 65 років тому.

Нещодавно у м. Тернополі побачила світ книга видатного вченого-кардіолога *В.В. Лазоришинця* «Серце в хірургії. Інститут імені М.М. Амосова крізь десятиліття» (132 с. +40 с. вкл.). ISBN 978-966-673-310-1. Подаємо тут інформацію про цю унікальну книгу.

Книгу академіка НАМН України *В.В. Лазоришинця* «Серце в хірургії» присвячено вирішальним віхам у становленні та розвитку провідного вітчизняного закладу в галузі хірургії серця Національного інституту серцево-судинної хірургії (НІССХ) імені М.М. Амосова НАМН України. Показано кардинальну роль академіка *М. Амосова* у розбудові в нашій державі цього вкрай важливого наукового напрямку. Апарат штучного кровообігу й застосування його при операціях на відкритому серці, конструювання та впровадження антитромботичних клапанів при їхньому протезуванні, які створив вчений, докорінно зміцнили позиції України серед сучасних авангардів інтервенційної кардіології. Докладно у виданні описано етапи опанування проблем хірургічного лікування вад серця,

інфекційного ендокардиту, порушень серцевого ритму, новітніх операцій на аорті, розвитку аортокоронарного шунтування, включаючи операції на працюючому серці. В ряді цих позицій Інститут досяг світового лідерства.

В окремих розділах висвітлено ендovasкулярні стратегії, інноваційні операції щодо немовлят та дітей раннього віку в разі діагностування критичних уроджених вад серця, виникнення нової дисципліни — акушерської хірургії. Успіхові в цій площині сприяє утвердження, разом з Інститутом педіатрії, акушерства та гінекології, нової дисципліни «Акушерська кардіохірургія».

У роботі описано вагомий внесок академіка *Г.В. Книшова* як другого будівничого Інституту. Саме він уперше в Україні виконав аортокоронарне шунтування, упровадив ефективне лікування серцевої недостатності, сформулював теорію про гвинтовий механізм кардіодинаміки.

Науково-інформаційний опис 60-річного літопису НІССХ імені М. М. Амосова з аналізом основних досліджень колективу Інституту впродовж здоланих десятиріч доповнюється, аналітичними роздумами та спогадами авторитетних фахівців Інституту різних генерацій. Узагальнюючий огляд розвитку НІССХ імені М.М. Амосова представлено вперше. ■

Ім'я *М.М. Амосова* носить мала планета № 2948 (астероїд), відкрита в 1969 р. в Кримській астрофізичній обсерваторії й названа на його честь *Людмилою Іванівною Черних* (1935 – 2017).

СПОГАДИ ПРО М.М. АМОСОВА

25 років тому. У пам'яті живе неповторна зустріч з *М.М. Амосовим* на зібранні Української асоціації Римського клубу, на якому він виступив із доповіддю. Перш за все вражали стиль та зміст виступу М.М. Амосова: стиль людини, яка вільно і впевнено володіє предметом розмови; зміст – обґрунтований та послідовно структурований. Проблеми, про які говорив Микола Михайлович, не втратили актуальності й сьогодні. Я зроблю спробу коротко описати основні тези доповіді (очевидно, було б краще подати стенограму виступу. На жаль, у мене її немає. Не знаю, чи є вона взагалі). Отже, крок за кроком йдемо за М.М. Амосовим.

Основна теза: людство не загине! Чому?

- а) біосфера має здатність відновлюватися;
- б) науково-технічний прогрес спроможний вирішити багато проблем;
- в) суспільство регулюється біологією людини та ідеологією розуму.

Але до моменту компенсації, тобто досягнення рівноваги на Землі, невідворотні великі людські втрати.

Які ж є механізми досягнення цієї рівноваги?

- 1) біологія, яка не допускає рівності.

Приклад – моральний кодекс зграї:

- а) вождь завойовує право керувати зграєю і бере відповідальність на себе;
- б) всі об'єднуються в разі появи зовнішнього ворога.

- 2) ідеологія розуму та самоорганізація. Водночас повинні існувати «обмежувачі» самоорганізації, аби не наступив хаос.

А тепер щодо алгоритму розуму.

Основний його критерій – збереження життя за таких умов:

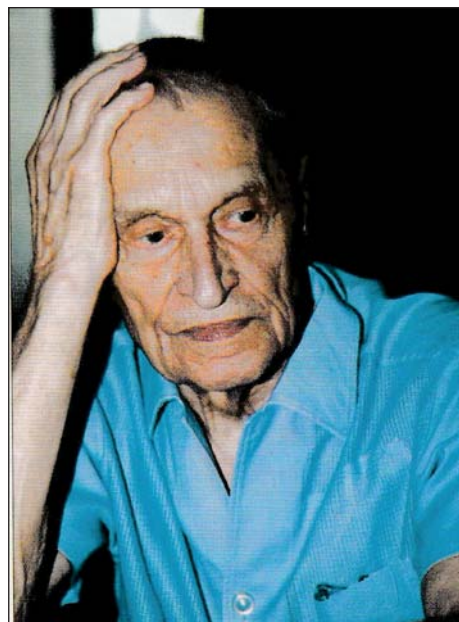
- позитивні: відтворення та удосконалення;*
- негативні: суб'єктивність; обмеженість; захопленість.*

Чи можливий вихід з цього положення?

Так! – *Колективний розум* (деспотичний чи демократичний в залежності від взаємовідносин у спільноті).

Далі М.М. Амосов навів таку порівняльну таблицю капіталізму та соціалізму:

Показники	Капіталізм	Соціалізм
ВВП на душу населення	+	+
Ріст економіки	+	+
ККД	70%	35%
Ресурси	-	++
Екологія	-	+
Соціальна допомога	+	++
Нерівність між людьми	велика	менша
Демократичні права	+	-

та зробив висновок, що соціалізм приречений на поразку. Посилаючись на діаграму розвитку суспільства в координатах *права людини та приватна власність*, М.М. Амосов чітко акцентував, що люди повинні бути підготовлені до демократичного правління, і що основна біда України – це «*наша демократія*».

Щоб «*наша демократія*» переросла у загальноприйнятту, а суспільство стало стабільним, потрібні:

- 1) віра 60 % населення в ідею (цього немає);
- 2) душевний комфорт у 60 % населення;
- 3) повага до влади та законів;
- 4) права людини;
- 5) особиста безпека;
- 6) достатня мораль;
- 7) соціальна допомога;
- 8) безробіття – 10 %;
- 9) ріст ВВП;
- 10) мінімізація національних протиріч та ін.

– Чи є надія, що ці показники будуть досягнуті?

– Є, але це буде реалізуватися поступово. Причини:
 а) молодь прагне нового життя (її не загнати до соціалізму);
 б) аграрний сектор працює (тобто будуть харчі);
 в) ІТРівці не заснули (їм потрібно виживати);
 г) Захід допоможе (Україні не потрібна імперська Росія).

Завершив свій виступ М.М. Амосов на оптимістичній ноті:

«Ініціатива – у генах людини. Чим сильніший характер, тим вона більша. Віримо і побачимо результат». ■

Ярослав Яцків